

Reactie Klimaatplan 2025-2035

Noot vooraf: ik heb een master Environmental Sustainability gedaan aan de Universiteit van Edinburgh en ben dus goed bekend met de staat van onze aarde. Ik zeg dit alleen even om aan te geven dat ik niet zo maar wat uit mijn nek klets zonder te begrijpen waar het over gaat. Verder heb ik meerdere jaren als beleidsmedewerker landbouw gewerkt en ik ben dus goed bekend met de problemen waar boeren tegenaan lopen alsook de ecologische grenzen in de landbouw. De huidige conventionele landbouw is een doodlopende weg; voor klimaat, voor biodiversiteit, voor gezondheid en voor boeren zelf.

Algemeen

In het algemeen valt mij een aantal dingen op aan het klimaatplan:

- Er wordt veel gesproken over het mogelijk stellen van concrete doelen, meer onderzoek doen en evaluaties afwachten. Dit is allemaal erg **vaag** en sluit niet aan bij de urgentie van de problematiek. Ook wordt nog gesproken over het doel van 1,5 graad van het Parijs akkoord halen, terwijl we inmiddels weten dat dat al niet gelukt is, wat de urgentie nog maar eens extra benadrukt. Er is meer nodig. En niet meer onderzoek en evaluatie. Dat is er genoeg. Er is **ACTIE** nodig! En snel.
- Dit kabinet spreekt graag over **groene groei**, maar wanneer sectoren moeten blijven groeien betekent dat simpelweg: meer grondstoffen gebruiken, meer energie gebruiken, meer schadelijke stoffen uitstoten, meer vervuiling van lucht, bodem en water en dus ook gewoon meer emissies en meer degradatie van onze ecosystemen. Groen groei is een sprookje en het zou het kabinet sieren als zij deze bittere waarheid zou uitspreken.
- Klimaat is geen losstaand probleem, het hangt nauw samen met biodiversiteitsverlies, met oceaan verzuring, met de verstoring van nutriënten cycli, met veranderend landgebruik (denk aan al het oerwoud dat gekapt wordt voor verbouwen van veevoer of palmolie) et cetera. Het is dan ook wijs om niet te vervallen in zogenaamde 'carbon tunnel visie'. Wij denken hier graag dat al onze elektrische auto's en fietsen een fantastisch idee zijn omdat we dan minder CO2 uitstoten, maar graag vergeten we de CO2 impact van productie en ook de impact van het mijnen van de grondstoffen ervoor. Hiervoor worden hele landschappen compleet vernacheld en vergiftigd, lokale bevolking wordt van hun land gedreven en/of kan door waterschaarste vanwege lithiumwinning bv, geen vee meer houden of gewassen meer verbouwen. Dat is dus niet wat we klimaatrechtvaardigheid noemen. En gedegradeerde ecosystemen nemen in de regel ook veel minder CO2 op, zijn niet bestand tegen extreme droogte/hitte/regenval. En dus is het een regelrechte klimaat en milieuramp als wij in NL of het westen allemaal ipv fossiele auto's een elektrische auto en/of fiets rijden. Behandel problemen dus niet op een reductionistische manier maar kijk er met een systeemblik naar.
- Hanteer het **voorzorgsprincipe** en het **'de vervuiler betaalt' principe**. Het is niet rechtvaardig als Nederlandse burgers moeten mee betalen aan het opruimen van de shit die grote, super rijke bedrijven, achterlaten! Stop dus ook fossiele subsidies (en voor mijn part hoeven grote batterij fabrikanten e.d. ook geen overheidssubsidie te krijgen).

Landbouw

Graag spreek ik hier ook mijn steun uit voor de reactie van Caring Farmers op het Klimaatplan. Ik sluit mij daar bij aan en zou willen toevoegen:

- Maak een meerjarig plan om **subsidies** voor gangbare landbouw af te bouwen en gif- en subsidies voor kunstmestvrije landbouw op te bouwen (evt zo lang nodig is en het liefst met als doel dat boeren geen subsidie meer nodig hebben). Ondersteun boeren naar biologische, biologisch dynamische en agro-ecologische vormen van landbouw zonder gebruik van gif en kunstmest. Dit is van groot belang voor de biodiversiteit (die aan de basis staat van alles waar wij mensen van afhankelijk zijn), voor schoon drinkwater op de lange termijn, voor schone, weerbare en levendige bodems die gezond voedsel kunnen produceren en voor schonere lucht en de gezondheid van mensen (er zijn stapels onderzoeken die aanwijzing op aanwijzing geven dat landbouwgif en allerlei ziektes verband houden met elkaar) en de gezondheid van alle andere levende wezens. Het is een fabel dat deze vormen van landbouw ons niet zouden kunnen voeden, een fabel die de grote industriële bedrijven ons graag aansmeren zodat zij maar grote winsten kunnen behouden. Ook de boeren zelf hebben geen belang daarbij want zij zijn overgeleverd aan hun toeleveranciers, hun bank en hun afnemers. En ook boeren zelf zijn slachtoffer van de schadelijke gevolgen van het gifgebruik. Bovendien is er ook veel onderzoek, bv naar de biodynamische sector, dat laat zien dat bio, biodynamisch en agro-ecologische vormen van landbouw veel beter bestand zijn tegen de weersextremen die we steeds vaker zien. Ook zijn dat vormen van landbouw waarmee de boer uit de greep van het systeem kan komen en het zijn ook vormen van landbouw die toelaten dat er juist weer veel meer boeren komen in plaats van steeds minder.
- In het plan wordt ook gesproken over **boeren** die zelf **aan het stuur** moeten zitten, maar als je ze met kpi's en data wilt gaan belonen voor hun diensten en dergelijke, betekent dat ook dat de partijen die die data gaan gebruiken (bv banken of afnemers) het heft in handen hebben en niet de boeren zelf. Want dat zijn de partijen die dan vervolgens gaan zeggen: je krijgt geen financiering of geen meerprijs voor je product want je hebt volgens onze data niet genoeg punten op x of y. Wil je boeren echt aan het stuur laten, help ze dan om op een holistische integrale manier écht te verduurzamen naar vormen van landbouw die ze niet afhankelijk maakt van landbouwgif en kunstmest en alle partijen die daar vooral de vruchten van plukken. Bovendien, als je het lef hebt om te zeggen wij streven naar een landbouw zonder gif en kunstmest die het bodemleven bevordert, diverser is en die de biodiversiteit ondersteunt in plaats van vernietigt, dan kun je daar alle steunmogelijkheden op inrichten en hoef je boeren niet te vermoeien met ingewikkelde puntensystemen bedacht door partijen die vooral baat hebben bij de status quo.
- De **innovaties** waar jullie zo vol van zijn, werken in veel gevallen helemaal niet. Bovendien vragen ze vaak juist heel veel energie en blijken ze uiteindelijk niet te doen wat ze moeten doen. Bovendien kun je je niet uit de shit innoveren als je gewoon letterlijk veel te veel shit hebt. Je moet problemen bij de bron aanpakken en geen symptomen bestrijden.

Energie, luchtvaart & mobiliteit

- **Emissiereductie** is volgens dit plan de hoogste prioriteit, maar uit de maatregelen blijkt dat nergens. Je kunt niet groeien en tegelijkertijd je emissies reduceren. Ontkoppeling van groei en milieu impact is helaas ook een fabel. Je hebt absolute ontkoppeling nodig wil je reduceren en dat is in de realiteit nergens te bespeuren. Onze energie vraag en onze emissies stijgen alleen maar. Dus als dit echt de hoogste prioriteit is, dan moeten de maatregelen daar ook naar zijn.
- Dit kabinet wil inzetten op **kernenergie**. Dat lijkt mij uiterst onverstandig. De bouw van centrales duurt een jaar of tien. Er zijn geen echte oplossingen voor kernafval en hoe meer centrales je bouwt, hoe meer kans op kernrampen. En hoewel centrales wellicht zo ramp-proof mogelijk gebouwd kunnen worden, is het niet de vraag of er een ramp komt, maar wanneer. De straling die daarbij vrij komt heeft nog hele lange tijd invloed op de gezondheid van mensen, dieren, planten en alles wat leeft met alle gevolgen van dien.
- **Transport**: Maak OV goedkoper of gratis, stimuleer auto delen en maak het hebben van auto's duurder. Ga geen wegen meer verbreden om files tegen te gaan. We weten al decennia dat dat niet eens werkt en we zouden minder auto moeten rijden en meer met de trein, bus, lopend en de gewone ouderwetse fiets op spierkracht moeten doen.
- **Verduurzamen luchtvaart**: dit is nogal een **contradictio in terminis**. Luchtvaart IS NIET duurzaam, dan moet je niet doen alsof dat wel zo is. Duurzame brandstoffen bestaan niet. Als je iets wilt doen aan de luchtvaart, ga je dan in de EU en internationaal hardmaken bv voor btw op kerosine, voor duurder maken van de luchtvaart. Ga voor krimp Schiphol en ontwikkel geen nieuwe luchthavens.

Circulaire economie

- Ik juich acties die een circulaire economie nastreven toe. Het is alleen wel belangrijk om dan de realiteit goed tot je te nemen. De populaire Netflix Documentaire Buy Now laat een aantal belangrijke inzichten zien op dit vlak;
 - Producten worden vaak expres ontworpen om niet te lang mee te gaan en ze zijn ook zo ontworpen dat onderdelen moeilijk of niet te vervangen zijn en dat het lastig is om materiaal te hergebruiken, te upcyclen of te recyclen. Het lijkt me dan ook zinvol om in Europees verband te werken aan manieren om producenten te verplichten dit anders te doen & ze tegelijkertijd ook verantwoordelijk te maken voor wat er gebeurt nadat het product wordt 'weg' gegooid.
 - Slechts 10% van de plastics is recyclebaar. Ook hier kun je in Europees verband wat aan doen lijkt me. En plastics die na 1x gebruiken weggegooid worden, zouden gewoon niet meer geproduceerd mogen worden.
 - De mode industrie produceert zoveel kleding dat we nu al een generatie of 7 kunnen kleden. Ondertussen liggen er bergen ongebruikte kleding aan de kust van bv. Ghana. Alle synthetische stoffen lekken microplastics e.d. het water in. Dit is niet houdbaar. Dus ook hier is de wereld te winnen. Dat zou misschien ook het beste op EU niveau kunnen. Grote ketens als H&M lanceren op het oog sympathieke initiatieven zoals het inleveren van jouw gebruikte kleding in ruil voor korting op je nieuwe aankoop. Feitelijk dragen ze alleen maar bij aan de bergen met synthetische en giftige kledingbergen overal ter wereld. Dus ook hier geldt, maak bedrijven verantwoordelijk voor de hele cyclus van hun producten, van productie tot en met 'einde leven'.